

HET LAND VAN KRACHT EN WARMTE

Afra Kortram

HET LAND VAN KRACHT EN WARMTE

**Verbonden en verloren
Mijn leven tussen drie culturen**

Copyright

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

©2024 - Afra Kortram - Afrak@yahoo.com Het Land van Kracht en Warmte

Uitgegeven in eigen beheer

ISBN.: 978 94 651 2228 1

Disclaimer:

Dit boek is gebaseerd op ware feiten.

Mogelijke herkenbare situaties berusten niet op toeval.

Mijn verhaal geeft de feiten weer zoals ik ze beleefd en ervaren heb.

Bepaalde situaties of namen zijn bewust iets anders weergegeven dan de werkelijkheid, dit omwille van gevoeligheden rond een thema.

Het is op geen enkel moment de bedoeling te kwetsen of iemand ergens de schuld van te geven. Dit boek heb ik in eerste instantie voor mezelf geschreven om moeilijke momenten in mijn leven te verwerken, en om bepaalde thema's beter bespreekbaar te maken in de huidige maatschappij.

Als anderen zich in mijn verhaal herkennen, bijvoorbeeld omdat ze zich ook tussen twee culturen in bevinden, dan ben ik daar dankbaar voor. Elke situatie is uniek maar vaak zijn er gelijkenissen.

Mijn wens is dat het lezen van dit boek jou mag helpen je eigen leven te begrijpen en dat het mag inspireren tot communicatie.

Inhoud

Inleidend verhaal In de spotlights	7
Bigin fu waka, a no lon – <i>Alle begin is moeilijk</i>	10
Wortels uit twee werelden.....	14
Onyxhof	16
Mijn Surinaamse roots	18
Ontdekken en vergelijken.	22
En toen werd het België	30
Fu sabi pe yu e go, yu mu sabi pe yu komopo.....	37
Mi sa singi a son opo kon	41
De Kortrams.....	48
Terug thuis I.....	52
Opnieuw studeren.....	54
Zoeken naar evenwicht	56
Een warm welkom in Suriname.....	61
Cultuurschok en integratie.....	64
Uitdaging geaccepteerd	70
Tori Oso	72
Het land van kracht en warmte.....	74
Wie is je vader? Wie is je moeder?	77
Code Zwart	79
No Spang	80
De Julianatop.....	83
Op zoek naar efficiëntie	85
Terug thuis II.....	95
Vlechtjes worden weer krullen	96
DNA en ethnische roots.....	99
Meten is (soms) weten.....	101
Epiloog.....	104

Inleidend verhaal

In de spotlights

Hier zit ik dan, op een hoge kruk, tussen zwarte gordijnen die treurig naar beneden hangen. Eén spot licht het geheel op als een volle maan in de sombere nacht. Geconcentreerd zit ik aan het uiteinde van mijn mouw te pulken. Ik weet wel hoe het er achter de schermen aan toe gaat. In België figureerde ik al in meerdere reclamespotjes, films en series. Tekst was er nooit bij.

Mijn Nederlandse tongval was niet gewenst op de Belgische televisie. België staat niet altijd even positief tegenover Nederlanders. Ze vinden hen lomp, arrogant, luidruchtig, onbeschoft en te expliciet. Dan moesten ze de Surinamers eens leren kennen, denk ik stiekem en ik hoop dat niemand hier mijn gedachten kan lezen.

De andere gast zit voor zich uit te staren en de presentator wuift zichzelf koelte toe met zijn papieren. Ik spring van mijn kruk en kijk tussen de gordijnen door naar de scène waar het straks allemaal zal gebeuren. Mensen van de techniek lopen af en aan en er ontsnapt hen een vloek als het licht voor de zoveelste keer uitvalt

Overbelasting van het elektriciteitsnet. Komt hier wel vaker voor, maar te is te, en dan kan zelfs de plaatselijke technische dienst er zich aan ergeren. Pas wanneer alles in orde is, kunnen we op. Tot dan moeten we de tijd zien te doden.

Zou die Nederlandse tongval hier ook een probleem vormen? vraag ik me in gedachten af. Want ook al spreken we dezelfde taal, het verschil tussen het Nederlands van Surinamers en dat van mij is wel heel duidelijk.

De schrik slaat me om het hart als ik ineens beseft dat ik geen idee heb van wat ze me straks zullen vragen. Zal ik wel kunnen antwoorden? Mijn gedachten gaan heen en weer. Ik moet iets doen want als ik niet rustig genoeg ben, dan praat ik te veel, te snel, te luid en ook nog eens naast de kwestie. Dat wil ik hier absoluut vermijden. Als een bezetene zoek ik een punt op de muur waar ik mijn blik op kan laten rusten. Daarna probeer ik mijn ademhaling onder controle te krijgen.

Op school deed ik het altijd goed mondeling. Ik was dol op discussies en groepsgesprekken, zelfs op boekbesprekingen en spreekbeurten. Als ik het maar mocht uitleggen.

Maar hier, met een bekende Surinamer naast mij, camera's op mij gericht en een technische ploeg die overal rondloopt, is het een heel ander verhaal.

Mijn ogen dwalen weer af naar het duo waarmee ik straks op het podium zal zitten. Ik voel me als het glaasje water tussen de cocktails. De bekende Surinamer ken ik niet, de presentator nog veel minder, en dat terwijl ze hier allebei echt wel populaire figuren zijn. Waarom heb ik ze vooraf toch niet gegoogeld?

De gedachten blijven maar malen, en telkens eindig ik bij hetzelfde woord: *bakra*, blanke in het Surinaams. Ondanks mijn juiste roots en kleur ben ik hier te blank en te Nederlands. Bovendien ben ik niet bekend met de plaatselijke cultuur en gevoeligheden.

Als ik er straks maar niets stoms uitflap.

Toch is het dit wat ik wilde. Ik heb me goed voorbereid voordat ik naar hier kwam. Ik heb me verdiept in de Surinaamse geschiedenis, en heb zelfs de taal bestudeerd. Dat moest ook wel, want ik regelde alles zelf. Mijn vlucht, werkplek en verblijfplaats. Daarbij botste ik op enkele uitdagingen, maar uiteindelijk klopte het plaatje. Alsof het zo moest zijn.

In mijn enthousiasme wilde ik mijn verhaal vertellen. Alle televisiestations, kranten, en radiozenders schreef ik aan. Ik heb me zowat suf gespurt van radiostation naar krant naar magazine en weer terug naar een andere krant. Dat ik ook uitgenodigd zou worden op de nationale televisie, had ik nooit mogelijk geacht.

En nu, hier achter de zwarte gordijnen, trek ik meer en meer draadjes los uit de onderste naad van mijn mouw. Eigenlijk heb ik er een hekel aan om in de spotlights te staan. Alles lijkt alleen maar vreemd en onbekend.

Hoe stom ook van mij om de werking van de media hier niet eerst te onderzoeken. Waarom doe ik dit toch? Tijdens mijn opzoekwerk leek alles zo logisch, maar nu ik hier al bijna twee maanden ben, beseft ik maar al te goed dat deze samenleving en cultuur mij nog altijd even vreemd is.

Die kende ik enkel van tips uit reisgidsen en van verhalen van mijn familie. Die verhalen heb ik nooit aan feiten getoetst.

Waarom zou ik ook?

Familieverhalen kloppen toch?

Of niet?

In een zucht rol ik mijn ogen en ik probeer afleiding te zoeken. De bekende Surinamer en de presentator zijn intussen druk in gesprek geraakt. Ik zit er bij en probeer rustig te blijven en te ademen.

Ik zucht opnieuw en schud met mijn handen. Niets lijkt echt te helpen. In gedachten speelt mijn introductie opnieuw en opnieuw, tot een mufte lucht ons tegemoet komt. Het gordijn schuift open; het is tijd.

Eindelijk.

De andere gast, de presentator en ikzelf krijgen in de opnamestudio een stoel toegewezen.

Straks gaan we in opname, en binnen een paar dagen zal deze worden uitgezonden op de nationale televisie. Het concept is zoals Pauw en Witteman en RTL Late Night in Nederland, of zoals De tafel van Gert in België. Alleen ken ik de presentator en de andere gast niet.

“Klaar voor opname! 3 ... 2 ... 1 ... Start!” klinkt het.

“Goedenavond dames en heren, vanavond hebben wij in de studio twee gasten zoals u kunt zien, Afra Kortram en ...”.

Ik luister zelfs niet naar de naam van de andere gast. Het enige dat door mijn hoofd speelt is *oh shit, wat moet ik vertellen?*

Mijn mondhoeken krullen in een gemaakte glimlach.

Is mijn onderwerp wel de nationale televisie waard? Praten en vertellen zal geen probleem zijn, maar wat als er rare vragen worden gesteld? Wat als ik niet uit mijn woorden kom? Of als ik de vraag niet goed begrijp?

Ik wil weg, maar daar is het nu te laat voor. Waarom heb ik toch niet gevraagd om de vragen even te mogen inkijken? Ik durf wedden dat iedereen die hier al op deze stoel heeft gezeten, dat wel heeft gedaan. Maar neen, ik was te druk bezig met mijn mouw los te rafelen achter dat zwarte gordijn.

“Welkom in Suriname!” De presentator maakt een abrupt einde aan mijn gedachtegang. “Wat brengt jou hier?”

Een vraag die te verwachten was, en die ik vlot kan beantwoorden. Ik voel de stress haast door mijn poriën naar buiten stromen. Dat lucht op. Zelfs mijn stoel voelt ineens een stuk comfortabeler aan.

De presentator vraagt nog naar mijn opdracht en wanneer ik weer vertrek.

Bij die laatste vraag blijft het slikken, zelfs na bijna twee maanden hier. Toch was het eerder vreemd geweest als hij ze niet had gesteld.

Op het einde is er nog een beetje tijd over, die ik dankbaar gebruik om mensen uit te nodigen op mijn presentatie op 25 augustus.

Na een beleefd applaus is het de beurt aan de andere gast. De camera verhuist naar de overkant van het podium, maar ik moet blijven zitten en doen alsof het allemaal super interessant is. Stiekem zak ik al een beetje onderuit en betrap mezelf erop niets mee te krijgen van het interview met de andere genodigde, laat staan dat ik nu weet wie hij is. Toch zal ik af en toe eens knikken en in de richting van de gast kijken, want de camera neemt soms een totaalbeeld.

Een uurtje later zit de opname erop.

Ik groet de presentator en vertrek. De adrenaline is nog niet volledig uit mijn lijf. Zullen ze nog monteren? Gaan ze zaken uit hun context halen? Het kan toch niet dat alles in één take klaar is?

Honderden vragen tolleren verder door mijn hoofd.

Moet ik vragen of ik de opname eerst mag zien? Nee, dat zal echt wel niet kunnen. Misschien is zo'n vraag zelfs wel een belediging, alsof ik geen vertrouwen heb. Dan ben ik weer die controlerende Nederlander, de *bakra*.

De villa is leeg als ik binnenkom. Mijn medebewoners zijn er allemaal op uit en de warmte hangt binnen. Ik zet de ramen open en hoop op verkoeling, ook al laat de tropische hitte zich niet zomaar weggagen. Met een flesje soft uit de koelkast installeer ik me aan de eettafel en ik glimlach als ik naar het flesje kijk. Binnen enkele weken ben ik weer in België. Zal ik dan nog altijd *soft* zeggen tegen frisdrank?

Stilaan kom ik tot rust en ik besluit de laatste muizenissen uit mijn gedachten te jagen met een verkwikkende douche. Dankzij de hoge temperaturen buiten zal het water vanavond wel opgewarmd zijn. 's Morgens is het douchewater weer koud.

Ik heb geluk: de douche is lauwwarm en helpt me te ontspannen. Daarna kruip ik in bed met de lawaaierige ventilator naast mij. Het is kiezen: lawaai of hitte. Vanavond ga ik toch maar voor het eerste.

Bigin fu waka, a no lon – *Alle begin is moeilijk*

(Letterlijk: Het begin van lopen is niet rennen)

Het was druk in de ziekenhuiskamer. Twee weken te vroeg, maar gezond en wel was hier een meisje geboren. En zoals de Nederlandse traditie het voorschrijft kreeg de kraamvisite beschuit met roze muisjes.

Afra, stond er aan de buitenkant op de deur. Het tweede kleinkind aan vaders zijde en ook het tweede aan moederszijde, maar langs beide kanten een welgekomen nieuw lid in de familie. Er werden geboortekaartjes gestuurd en felicitaties ontvangen en zelfs het ziekenhuispersoneel kwam regelmatig kijken. Teder wreven ze over mijn bleke wangen, en mijn lange vingers.

“Wat heeft ze veel haar”, zeiden ze dan en ze dachten dat het niet opviel hoe hun blik zich verplaatste van mijn donkerblonde steile haren naar het donkere kroezelhaar van mijn vader, om met een glimlach te eindigen bij mijn blonde moeder.

Er werden geen vragen gesteld, dat deed men niet uit beleefdheid. Maar die ‘klopt-dit-wel’-blikken die mijn moeder beschreef, kreeg ik later nog vaak toegeworpen. Telkens moest ik heel erg mijn best doen om mijn ongezouten mening in te slikken.

Enkele dagen na mijn geboorte vertrokken we naar een plek die ik 'thuis' zou noemen.

“Jij was een vrij rustige baby”, zei mijn moeder terwijl ze door mijn babyalbum bladerde die liefdevol was aangevuld met kaartjes en brieven van familie en vrienden, met foto's van verjaardagen en met alle details over hoeveel ik woog, hoe hard ik groeide, over mijn eerste tandjes en mijn eerste woordjes. Mijn moeder wreef met haar vinger over de namen van mensen die ze na zoveel jaren uit het oog was verloren en glimlachte bij de korte tekstjes die ze er had bijgeschreven over situaties die zij en mijn vader leuk hadden gevonden.

Het babyalbum ging opnieuw door mijn handen toen ik als negentienjarige mijn jeugdkamer opruimde. Ik kende het album goed, wist waar het stond en wat er zoal inzat, maar voor het eerst bekeek ik het nu met de ogen van een jongvolwassene aan het einde van mijn puberteit, en aan het begin van de rest van mijn leven.

Mijn ouders waren knap. Mijn moeder leek op Blondie en mijn vader kon doorgaan voor de donkere versie van James Bond. Het tijdsbeeld was duidelijk de jaren zeventig: lange wijde broekspijpen, geel en bruin gekleurde hemden, geruite patronen, en vooral kapsels die zo uit een modeboekje leken te komen.

Zouden zij in die tijd ook hippies geweest zijn, zoals je die zag op televisiedocumentaires?

Hoe hadden ze elkaar eigenlijk leren kennen?

En zo stond ik plots aan het begin van een ontdekkingsreis naar de wereld van mijn ouders om zo op zoek te gaan naar mezelf. Ik haalde herinneringen uit fotoalbums, en luisterde naar verhalen van mijn ouders. Ook het internet kwam eraan te pas.

Dit boek is het resultaat.

Tussen moeder en vader in loop ik langs een grote oprijlaan vol bomen recht naar het kasteel. Het "kasteel" was het Eysingahuis op de Rijnsburgerweg in Leiden, en het was mijn thuis. Door de ogen van de kleine Afra was het een kasteel waar ik de prinses was die later koningin zou worden. Als kind had ik het gevoel dat die grote statige oprijlaan een groot bos was.

Het schemert al en vogels zoeken een schuilplaats voor de nacht. De schaduwen van de bomen komen tot leven. Er klinkt gekraak vanuit het struikgewas, en voetstappen die steeds dichterbij lijken te komen. De huizen van de burens staan langs de weg, maar wij zitten zeker dertig meter verder achterin. Niemand zou je horen als je roept.

Regelmatig kijk ik achterom, want ik weet zeker dat er iemand achter ons loopt: voetstappen, het zachtjes kraken van de bladeren op de grond, een klein kuchje.

"Nee joh, er is niemand anders hier", proberen mijn ouders me gerust te stellen. Maar ik voel dat er iemand naar ons kijkt van achter de grote statige eik. Hij stopt zich snel weg als hij ziet dat ik hem in het oog heb. Of is het toch de schaduw van een tak? Ik ben muisstil en concentreer me op elk geluid.

"Hallo buurvrouw, hoe gaat ie?"

"We hebben nog cake over, willen jullie wat?"

"Lekker."

De buurvrouw is blij met de stukken zelfgemaakte cake gewikkeld in aluminiumfolie.

Ze praten wat over koetjes, kalfjes en grote-mensen-dingen terwijl ik vol ontzag naar de bomen blijf staren.

Dan keren we terug langs de oprijlaan tot aan ons huis. Op het ritme van de wind bewegen de takken van de bomen langzaam heen en weer. Vlak voor ons schiet een kat van de ene kant naar de andere. Waarom is ze zo gejaagd? Alweer klinkt er geritsel vanuit het struikgewas. Zachte stemmen of is het de wind?

Mijn ouders schijnen niets op te merken, maar ik vind het vreselijk eng.

Het grote Eysingahuis is verbonden met het Academisch ziekenhuis in Leiden. Via de voordeur kom je in een lange brede gang met hoog plafond. Beneden zijn verschillende grote ruimten die gebruikt worden voor lezingen, voordrachten en medische congressen. Achteraan in de gang is er een trap naar het privé gedeelte: onze woonruimten. Overdag is het altijd druk in het Eysingahuis, maar in het weekend hebben we het hele gebouw voor ons.

Bij mooi weer ga ik graag naar buiten in de grote tuin. De mieren vind ik super interessant. Ik verbaas me over het nette rijtje waarin ze blijven lopen en ik tracht ze te volgen.

Hoe zou gras proeven? Met mijn kleine vingertjes pluk ik wat stengels en breng mijn hand naar mijn mond. "Bah!" Ik spuw het meteen weer uit. Gras is niet lekker.

Met mijn handjes vol gras ren ik naar het terras waar mijn moeder en oma-tuin bij een koffietje zitten te genieten van een zeldzaam rustmomentje met zicht op de prachtige, schijnbare eindeloze tuin.

Mijn moeder woont hier al van voordat ik geboren werd. Ze werkt op de benedenverdieping en leidt de congressen en lezingen die er gehouden worden in goede banen. Als het centrum niet voor publiek open is, dan heeft ze een conciërgetaak.

Overdag zijn er nog verschillende huishoudsters die instaan voor de schoonmaak van het centrum, inclusief het privé gedeelte. Zij doen ook de was, het strijkwerk en de boodschappen.